

ZALAI KÁROLY 2001. *A magyar gyógyszerészet nagyjai 1612–1945*. Galenus Kiadó, Budapest.

ZUBOLY 1914. A hatvanéves „Vasárnapi Újság”. *Vasárnapi Újság* 2. sz. 32.

Internetes hivatkozások:

Net 1 = www.medialine.focus.de

Net 2 = www.kereso.hu/yrk/Ryrgenwm/12946

Net 3 = www.mgyt.hu/rozsnyay/index.htm

Net 4 = www.kereso.hu/yrk/Ryrgenwm/2247

Net 5 = www.katolikus.hu/szentek

Net 6 = www.nagyigmand.hu

Net 7 = www.agria.hu/heves/parad

Net 8 = www.mgyk.hu/sajto/2001/miertrece.htm

Net 9 = mek.oszk.hu/00000/00060/html/006/pc000633.html

Net 10 = www.webmd.hu

Net 11 = www.kereso.hu/yrk/Erinv/21467

Net 12 = www.erdely.ma/eletmod.php?id=2165&year=2003&month=05&day=16&what=archivum

Net 13 = www.medialine.focus.de

Net 14 = www.taste.com.sg/henriot.htm

Net 15 = www.idg.hu/expo/divatcsarnok/divat/node198.html

Net 16 = www.fozostudio.hu/maggi/index.html

Net 17 = www.schmuckecke.de/spezialitaet/roskopf.html

Net 18 = www.singer.kft.hu/tortenelem.html

Net 19 = www.vadaszat.net/kos/steyer/sbs/11.html

Net 20 = www.kodak.de

TAKÁCS EDIT

MAGYAR BORMÁRKÁK NEVEI

Dolgozatomban a Magyarország borvidégein termelt borok márkaneveit gyűjtöttem össze és kategorizáltam. A neveket a 2001-es, 2002-es és 2003-as „Borkalauz”-okból (a továbbiakban: B. 2001., B. 2002., B. 2003.) kerestem ki, tehát az itt olvasható adatok a kilencvenes évek elejétől-közepétől a 2002-es év őszeig terjedő időszak névválasztási szokásait tükrözik.

Módszertani problémaként merült fel, hogy mely italokat tekintsek bornak s melyeket ne. Bár a „Borkalauz” címmel évről évre megjelenő könyvecskében nem található meg minden palackba kerülő bor, de amelyek megtalálhatóak benne, azok többnyire megérdemlik a „bor” megjelölést. Úgy döntöttem, nem foglalkozom a borok márkaneveinek kategóriája alatt az élelmiszerboltok polcain álló kétes minőségű italokkal. Ezek

inkább egy tágabb körű, italmárka-nevekkel foglalkozó dolgozat keretei között lennének tárgyalhatóak.

A márkanev után feltüntettem az évjáratot, a termelő pincészetet, és az adat pontos fellelhetési helyét.

1. Az elnevezések típusainak leggyakoribb és legkézenfekvőbb típusa (természetesen azon elnevezések után, melyekben **a szőlőfajta neve mellett a borvidék neve** áll, pl. *Egri Merlot*) az, amelyben a szőlőfajta és egy kisebb tájegység: hegy, vagy dűlő neve található. Ezek közül az izgalmasabbakat válogattam ki. A dűlő megjelölése az esetek többségében fontos információkat közöl a borbarátoknak a bor jellegéről és minőségéről. *Neszmély Melegeshegy Olaszrizling*, 1999. (Neszmély Szőlősi Pince; B. 2001: 29); *Szent György hegyi Olaszrizling*, 1999. (Biovitis BT. – Kovács Zoltán Pincéje; B. 2001: 33); *Csobánchegy Zenit*, 1999. (Badacsonyi Borászati Szövetkezet; B. 2001: 32); *Tokaji aszú 5 puttányos Birsalmás*, 1993–96. (Royal–Tokaji Wine Co.; B. 2001: 226); *Tokaji aszú 5 puttányos Nyulászó*, 1993. (Royal–Tokaji Wine Co.; B. 2001: 226); *Kaptárkö cuvée*, 1998. (Thummerer Vilmos Szőlő és Borgazdasága, Noszvaj; B. 2001: 101); *Cabernet Sauvignon „Kopár”*, 1997–2000. (Gere Attila Pincéje, Villány; B. 2001: 259; a *Kopár* egy ismert dűlő neve.); *Villányi „Jammertal Cuvée”*, 1997. (Jekl Béla Pincészte, Villány; B. 2001: 268; a *Jammertal* ugyancsak egy ismert dűlő neve); *Remete cuvée*, 1998. (Mayer Márton Pincéje, Villány; B. 2001: 272); *Jammertal cuvée*, 1998–99. (Tiffán Ede és Zsolt Pincészte, Villány; B. 2001: 281); *Olaszrizling „Kápolna”*, 2000. (Domaine Edegger, Badacsonyi; B. 2002: 35); *Vitézvölgyi Chardonnay*, 2000. (Szőlőskert Szövetkezet, Nagyréde; B. 2002: 125); *Chateau Kajmád*, 2000. (Liszt Pincészet, Szekszárd; B. 2002: 170); *Mayer Kopár*, 1999. (Mayer Márton Pincéje, Villány; B. 2002: 257); *Verőszala cuvée*, 1999. (Eged Mountain KFT., Eger; B. 2003: 67); *Etyeki Kecskögödör cuvée*, 2001. (Hernyák László, Etyek; B. 2003: 95); *Bakta cuvée*, 2000. (Vida Péter, Szekszárd; B. 2003: 168); *Tokaji Vay-i Cuvée*, 2000. (Vay Pincészet – Ungváry Krisztián, Olaszliszka; B. 2003: 218; a *Vay* mind a pincészetnek, mind pedig egy dűlőnek a neve).

2. Szintén gyakori, főképp cuvée-k esetében, hogy a márkanevben a palackozó pincészet neve szerepel. *Ódon cuvée*, 1997. (Ódon Pince, Köveskál; B. 2001: 61); *Takler cuvée*, 1997–98. (Takler Ferenc Pince, Szekszárd; B. 2001, 188); *Bock cuvée*, 1996–98. (Bock Pincészet, Villány; B. 2001: 257); *Gere cuvée*, 1992–95. (Gere Attila Pincéje, Villány; B. 2001: 259); *Günzer cuvée*, 1997–98. (Günzer Zoltán Pincéje, Villány; B. 2001: 265); *Mayer cuvée*, 1998. (Mayer Márton Pincéje, Villány; B. 2001: 272); *Bussay cuvée* (Dr. Bussay László Pincéje, Balaton-melléke; B. 2001: 293); *Baglas cuvée*, 1999. (Öregbaglas Rt., Kéthely; B. 2002: 52); *Balla cuvée*, 1999. (Balla István Pincészte, Eger; B. 2002: 83); *Vida cuvée*, 2000. (Vida Péter, Szekszárd; B. 2002: 180); *„Dobogó” Tokaji aszú*, 1997. (Dobogó Szőlőbirtok és Pincészet, Tokaj; B. 2002: 198); *Tiffán's cuvée*, 1998. (Tiffán Ede és Zsolt Pincészte, Villány; B. 2002: 261); *Szepsy cuvée*, 2000. (Szepsy István Borászata, Mád; B. 2003: 207); *Szende cuvée barrique*, 1999. (Szende Pince, Villány; B. 2003: 249); *Chateau Teleki – Csillaghegyi Merlot*, 1998. (Teleki Pincészet Villányi Borászati Rt.; B. 2003: 253); *Casino Cuvée*, 1999. (Gr. Széchenyi Casino Pincészte, Eger; B. 2002: 90).

Két példát találtam arra, hogy a bor márkanevében a **pincetulajdonos keresztnéve** található: *Vili Papa Cuvée*, 1997. (Thummerer Vilmos szőlő és Borgazdasága, Eger; B. 2001: 101; unokája születésének örömeire nevezte el így cuvée-jét a borász); *Csaba cuvée*, 1999. (Vesztergombi Pincészete, Szekszárd; B. 2002: 178; Vesztergombi Csaba pincetulajdonos keresztnéve olvasható itt).

3. Van a bormárkák neveinek egy olyan típusa, amely a palackban található **ital színére vagy ízére utal**. *Rapsody in red*, 1997. (Pók–Polónyi Pince, Eger; B. 2001: 100); *Red Fountain*, 1998. (Thummerer Vilmos Szőlő és Borgazdasága, Eger; B. 2001: 101); *Blanc cuvée*, 1997. (Szőlőskert Rt., Nagyréde; B. 2001: 130); *Somló Aranya*, 1997. (Héjjas–Jeszenszky Pincészet, Somló; B. 2001: 153); *Rubin cuvée*, 1997–98. (Polgár pince Bortermelői és Kereskedelmi KFT., Villány; B. 2001: 276); „Édes élet”, 2000. (Árvay és Társa Pincészet, Tokaj; B. 2002: 186); *Somlói Juhfark „Vulkán”*, 2001. (Inhauser István, Somló; B. 2003: 130; ez az elnevezés egyszerre utal a vulkanikus kőzetre, melyen a somlói szőlőtövek növekednek, és a somlói borok tüzeségére is); *Tűztorony*, 2000. (Vinex Borászati Kft., Sopron; B. 2003: 137; a név alkalmasint a bor tüzeségére, „férfias jellegére” – ahogy a *Borkalauz* mondja – utal).

4. A borok márkaneveinek nem elhanyagolható hányada a **bor minőségére, nemességére utal** valamilyen hangzatos, az arisztokratizmus légkörét keltő, s legtöbbször idegen eredetű névvel. *Főbor*, 1997. (Hét Kál–Vidéki Scheller Szőlőbirtok Monostorapáti; B. 2001: 57); *György-villa* (a Hungarovin sorozatneve; B. 2001: 112); *Armada 1995* (Vinex Kft., Sopron; B. 2001: 165); *Szent Gaál Kastély* (az Aliscavin Borászati Rt. sorozatneve; B. 2001: 169); *Cervus*, 1997–98. (Heimann és Fiai Pincéje, Szekszárd; B. 2001: 179); *Chateau Kurucz*, 1994–95. (Tokaj Oremus Kft., Tokaj; B. 2001: 232); *Mőcsényi Cuvée Talentum*, 1997. (Eurobor Kft., Mőcsény; B. 2001: 246); *Gróf Károlyi*, 1999. (Danubiana Boerkereskedő és Termelő Bt., Bonyhád; B. 2001: 248); *Siklósi Rizling Classic*, 1999. (Bajor Péter, Villány; B. 2001: 252); *Royal cuvée*, 1996–98. (Bock Pincészet, Villány; B. 2001: 257); *Le Sommelier Cuvée*, 1997. (Malatinszky Kúria Szőlőbirtok és Pincészet, Villány; B. 2001: 270); *Cuvée Elixir barrique*, 1993. (Polgár Pince Bortermelői és Kereskedelmi Kft., Villány; B. 2001: 275); „Traditionell” *Cabernet sauvignon*, 1996. (Tiffán Imre, Villány; B. 2001: 282); *Montenuovo cuvée*, 1995–98. (Vylyan Szőlőbirtok és Pincészet Rt., Villány; B. 2001: 288); *Debrői Hárslevelű Renaissance selection*, 2000. (Ker-Coop Borászati Kft., Eger; B. 2002: 91); *Vaskapu Kastély Kadarka*, 2000, *Rapszódia cuvée*, 2000. (Dreyer Domaine Vitticole Mohács; B. 2002: 131); *Szekszárdi cuvée*, (Dúzsai Tamás, Szekszárd; B. 2002: 162); *Medallion* (a Danubiana sorozatneve; B. 2002: 231–3); *Mission cuvée*, 1998. (Tiffán Ede és Zsolt Pincészete, Villány; B. 2002: 262); *Novum cuvée*, 2001. (FVM Szőlészeti és Borászati Kutató Intézet, Eger; B. 2003: 69); *Szekszárdi Pinot noir 1999*, *Baron von Twickel* (Liszt Pincészet, Szekszárd; B. 2003: 157); *Domaine gróf Zichy* (a Liszt Pincészet sorozatneve; B. 2003: 157–8); *Szekszárdi Regnum cuvée*, 2000. (Takler Pince, Szekszárd; B. 2003: 161); *Capella cuvée*, 1999. (Bock Pince Panzió, Villány; B. 2003: 231); *Grand cuvée*, 2000., *Magnum cuvée*, 2000. (Jackfall Bormanufaktúra, Villány; B. 2003: 239); *Cuvée Carissimae*, 1999. (Tiffán Ede és Zsolt Pincészete, Villány; B. 2003: 250); *Villányi Evolution cuvée*, 2000. (Vylyan Szőlőbirtok és Pincészet Rt., Villány; B. 2003: 255); *Fiesta cuvée*, 1998. (Lesence Rt. Pincészete, Lesencetomaj; B. 2001: 59); *Kishegyi*

Cabernet sauvignon „A Köztársaság bora”, 1998. (Konyári János Pincéje, Balatonboglár; B. 2001: 73)

5. Nem ritka az olyan elnevezés sem, amelyben **személynevet találunk**. *Villányi cuvée* „Alex”, 1997. (Villányi Borászati Rt., Villány; B. 2001: 284); *Diana cuvée*, (Wunderlich Alajos Pincéje, Villány; B. 2001: 291); *Egri cuvée* „Regina”, 1999. (Bakondi Pincészet, Eger; B. 2002: 86); *Péter bora*, 1999. (Gál Lajos Pincészete, Eger; B. 2002: 89); *Greta cuvée*, 1999. (Rai-Vini Pincészet, Eger; B. 2002: 95); *Anett cuvée*, 2000., *Polette cuvée*, 2000. (Thummerer Vilmos Szőlő és Borgazdasága, Eger; B. 2002: 95–6); *Etyeki Borbála*, 2000. (Etyeki Kúria Borgazdaság, Etyek; B. 2002: 107); *Tokaj cuvée* 1999. „Ilona” (Királyudvar, Tarcál; B. 2002: 208); *András bora*, 2000. (Gál Lajos Pincészete, Eger; B. 2003: 71); *Egri cuvée Bertram*, 1999. (Thummerer Vilmos Szőlő és Borgazdasága, Eger; B. 2003: 85); *Bálint cuvée* (Luka Pincészet, Sopron; B. 2003: 135).

6. Néhány **mitológiai eredetű név** is akad a bornevek között. *Mithras cuvée*, 1996. (Salánki Családi Pincészet, Tihany; B. 2001: 51); *Szent Donát borok* (Haris Családi Pincészet sorozata; B. 2001: 121); *Nektár*, 1993. (Pajzos Rt., Tokaj; B. 2001: 224); *Phönix cuvée*, 1997. (Gere Attila Pincéje, Villány; B. 2001: 259); *Áldozói Táltosbor*, 1998. (Hét Kál-vidéki Scheller Szőlőbirtok Monostorapáti-Szentbékállá; B. 2003: 43); *Turul cuvée*, 1999. (Vesztergombi Pincészet, Szekszárd; B. 2003: 164).

7. Vannak a **szőlőnevekre utaló**, azokkal játszó **nevek**. *Francia cuvée*, 1997. (Vincze Béla Pincészete, Eger; B. 2001: 106); *Aranyhárs*, 1997. (Polgár Pince Bortermelői és Kereskedelmi Kft., Villány; B. 2001: 275; a hárslevelű szőlőfajtára utal a név); *Tatai Ezerjő „Karós”*, 2000. (Németh Borház Kft., Keszthely; B. 2002: 76); *Fürtike*, 2000. (Dúzsi Tamás, Szekszárd; B. 2002: 162; ezerfürtűből készült ez a bor); *Badacsonyi Menyegzős*, 1998. (Első Magyar Borház Kft., Badacsony; B. 2001: 39; ez a bor több szőlőfajta házasításából készült, a név tehát a „házasítás” szakszóval játszik).

8. Néhányat találtam csak azok közül a nevek közül, melyek valami **helyi nevezetességre utalnak**. *Várvédő cuvée*, 1997. (Tóth Ferenc Pincéje, Eger; B. 2001: 103.; *Bazilika cuvée*, 1997. (Pók-Polónyi Pince Kft., Eger; B. 2002: 94); *Labirintos* (Gál Tibor Kft sorozata, Eger; B. 2003: 72–3).

9. Jobb híján a **tréfás, kedélyeskedő elnevezések** közé soroltam az alábbiakat. „Bújdosó Boglárka” *Kékfrankos-Pinot noir rozé*, „Bújdosó Boglárka” *cuvée*, 2000. (Bújdosó Szőlőbirtok és Pincészet, Balatonlelle; B. 2002: 41; talán a Lellétől nem messze lévő Balatonboglár nevének második tagja van becézve e bornévben); *Csárdás vörös/fehér*, 2000. (Hungarovin Rt., Budapest; B. 2002: 109); *Butélia* (Danubiana Borkereskedő és Termelő Bt. sorozata; B. 2002: 233); *Egri cuvée Tréfli*, 1999. (Thummerer Vilmos Szőlő és Borgazdasága, Eger; B. 2003: 83).

10. Egy elnevezést találtam, amely **alkalomhoz kötődik**. *Márton napi cuvée*, 2000. (Szőke Mátyás Pincészete, Gyöngyöstarján; B. 2001: 130).

11. Szintén egyet sorolhatok a **történelmi nevet felhasználók** csoportjába. *Zsigmond király bora* (Héjjas-Jeszenszky Pincészet, Somló; B. 2001: 153).

12. A végére maradtak azok a bornevek, melyeket semmilyen **csoportba nem tudtam besorolni**. *Trio*, 1997–98. (Takler Ferenc Pincéje, Szekszárd; B. 2001: 188; a bor öt fajtának a házasításából született, tehát a *Trio* név nem erre utal, valószínűleg inkább

a családi triászra: Takler Ferencre és két fiára); „W” *cuvée*, 1998. (Vesztergombi Pincészet, Szekszárd; B. 2001: 191).

Irodalom:

- B. 2001 = Borkalauz 2001. Szerk. DR. ROHÁLY GÁBOR – DR. MÉSZÁROS GABRIELLA. Akó Kiadó, Budapest.
 B. 2002 = Borkalauz 2002. Szerk. DR. ROHÁLY GÁBOR – DR. MÉSZÁROS GABRIELLA. Akó Kiadó, Budapest.
 B. 2003 = Borkalauz 2003. Szerk. DR. ROHÁLY GÁBOR – DR. MÉSZÁROS GABRIELLA. Akó Kiadó, Budapest.

KIRICSI ZOLTÁN

GALGÓCZI ERZSÉBET: EZ A HÉT MÉG NEHÉZ LESZ A REALITÁS ÉS A FIKCIÓ SZEREPE AZ ÍRÓI NÉVADÁSBAN

GALGÓCZI ERZSÉBET azt vallotta magáról, hogy „Magyarországon én vagyok az első paraszt származású nőíró” (Elvállaltam a sorsom 1999). KARINTHY FERENC viszont a Galgóczyval készített interjúnak ezt a címet adta: „Az utolsó paraszt” (Elvállaltam a sorsom 1999). Írásai valóban igazolják a paraszti sors melletti teljes elkötelezettséget, a paraszti erkölcs, értékrend vállalását. A parasztember arra volt büszke, hogy neki senki nem parancsol, ő a maga ura. Azonban aki ismerte ezt a világot, tudja, hogy szigorúan zárt életforma volt, minden cselekedetet, viselkedési megnyilvánulást ezer íratlan törvény szabályozott. Itt minden ember egy hierarchikusan rendeződött közösség apró egységeként létezett, mindenki pontosan tudta a saját és társai helyét, ismerte a szokásrendet, amely szerint élnie kellett. Ez adta a paraszti életforma erejét, kemény erkölcsi rendjét, ugyanakkor ettől tudott elviselhetetlenné, fojtogatóvá válni. Galgóczy Erzsébet maga is hasonló közösségből nőtt ki, személyisége itt formálódott meg: önálló, öntörvényű, megalkuvást nem tűrő, mégis a felnvelő közösségben, szülőföldjében gyökerező, ahhoz ezer szállal kötődő, annak értékrendje szerint élő, azt belső meggyőződéssel elfogadó és megőrző ember volt. „Szülőföldjéről hozta makacs következetességét, konokul tiszta világszemléletét, kérlelhetetlen őszinteségét. Azok közé a mai magyar írók közé tartozik, akiknek írásművészetét a kezdetektől meghatározza a szülőfalu tája, nyelve, lakossága.” (L. G. 1978. Magyar Nemzet.)

1930-ban született Ménfőn. A szülőfalu Győrtől délre 9 km-re található. 1934-ben az egymással addig is szoros kapcsolatban álló három község: Ménfő, Csanakfalu és Csanakhegy Ménfőcsanak néven vált egy településsé. Mindhárom falu 18. századi pecsétjében közös elem a szőlőfürt, az itt élő emberek az Árpád-kor óta foglalkoznak szőlőtermesztéssel. Vízmosa löszdombok és festői szépségű völgyek, valamint a Rába menti rétek, szántók jellemzőek a tájra. 1971-ben Győrhöz csatolták a falut.

Az „Ez a hét még nehéz lesz” kötet (GALGÓCZI 1981) öt kisregényét – „Félúton”, „Pókháló”, „Kinek a törvénye?”, „Közel a kés” és „Szent Kristóf kápolnája” – válasz-